

# Overwegingen bij de uitzonderlijke toepassing van het bewijsvermoeden

27/mei/2020 – pvs

## Inleiding

In het advies van het Panel van Deskundigen<sup>1</sup> zijn twee criteria geformuleerd, op basis waarvan kan worden bepaald of het bewijsvermoeden van toepassing is. Deze criteria betreffen 1) de afstand tot het Groningenveld en 2) de sterkte van de trillingen van de historisch opgetreden geïnduceerde bevingen, met een epicentrum gelegen in het Groningenveld. In het advies is echter ook een uitzonderingssituatie beschreven, waarin het bewijsvermoeden van toepassing kan zijn, zelfs indien aan geen van deze twee criteria is voldaan. Deze notitie geeft aantal nadere overwegingen waarmee zo objectief mogelijk kan worden bepaald of er potentieel van zo'n uitzonderingssituatie sprake is.

## Uitzondering in Advies Panel van Deskundigen

Het advies van het Panel van Deskundigen over de uitzonderingssituatie luidt<sup>2</sup>:

*Indien in een concreet geval aan géén van de beide criteria wordt voldaan, kan een relatie tussen bodembewegingen en het ontstaan van fysieke schade weliswaar wetenschappelijk niet worden uitgesloten, maar valt deze redelijkerwijs niet aan te nemen. Het gevolg hiervan is dat in een dergelijk geval het wettelijk bewijsvermoeden niet van toepassing is. Het Panel tekent hierbij aan dat op deze praktische methode om tot toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden te komen in zeer uitzonderlijke situaties mogelijk een uitzondering moet worden gemaakt. Nader onderzoek in een dergelijk concreet geval, waarin de bijzondere omstandigheden zich voordoen, zou kunnen uitwijzen, dat een bestuurlijk bewijsvermoeden op zijn plaats is.*

*Het Panel denkt in dit verband aan fysieke schade aan een gebouw of werk dat, gelet op de aard van de locatie van dit gebouw of werk, al dan niet in combinatie met de bijzondere constructiekenmerken van dat gebouw of werk, gevoeliger is voor aardbevingen dan andere gebouwen of werken. Wat betreft deze uitzonderlijke categorie 'gevoelige gebouwen of werken' moet worden gedacht aan gebouwen of werken in wierdendorpen, op taluds en langs slootkanten, of bepaalde grote boerderijen of molens. Echter ook dan geldt "Ja, tenzij"; tenzij er sprake is van evident en aantoonbare andere oorzaak.*

*Het Panel meent dat de Deelcommissie bij de beslissing op aanvragen tot vergoeding van mijnbouwschade aan aldaar gelegen gebouwen of werken bewust moet zijn van de kennelijk grotere gevoeligheid van het gebouw of werk in kwestie. In zulke uitzonderlijke situaties zou de Deelcommissie naar het oordeel van het Panel, om iedere kans op onrechtvaardigheid uit te sluiten, een bestuurlijk bewijsvermoeden toepasselijk moeten achten als de aard van de schade daartoe aanleiding geeft, ook als in concreto niet een van de beide hiervoor geformuleerde criteria van toepassing zijn. Overigens geldt ook hier dat als het wettelijk bewijsvermoeden niet van toepassing wordt geacht aansprakelijkheid van de exploitant op grond van artikel 6:177 BW niet uitgesloten.*

Het bovenstaande advies gaat er van uit dat in desbetreffende uitzonderingsgevallen de toepassing van het bewijsvermoeden door nader onderzoek moet worden onderbouwd. Dit is een bewerkelijke procedure met een onzekere uitkomst. Om die reden is TMCG op zoek naar een meer gestructureerde beoordeling vooraf van mogelijke uitzonderingssituaties.

---

<sup>1</sup> Beantwoording vragen Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen, Panel van deskundigen, 22 januari 2019

<sup>2</sup> Zie voor de tekst over de uitzonderingssituatie specifiek pagina 15 van Beantwoording vragen Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen, Panel van deskundigen, 22 januari 2019

## Beschrijving omstandigheden voor uitzonderingssituatie bewijsvermoeden

Hieronder zijn overwegingen gegeven waarmee kan worden bepaald of er potentieel van zo'n uitzonderingssituatie sprake is. Deze overwegingen bieden TCMG handvatten om in een 'desk procedure' te beoordelen of het nader onderzoek ingesteld moet worden om vast te stellen of daadwerkelijk van een uitzonderingssituatie sprake is.

De overweging voor een potentiële uitzonderingssituatie is een combinatie van voorwaarden en specifieke omstandigheden, die een gebouw *bijzonder gevoelig maken* voor de effecten van mijnbouwwinning, in casu trillingen door bevingen als gevolg van mijnbouwwinning.

Voor de uitzonderingssituatie moet voldaan zijn aan *beide* onderstaande voorwaarden.

### Voorwaarden

- 1) Het gebouw is gelegen op zodanige afstand van het Groningenveld, dat de invloed van bodemtrillingen als gevolg van bevingen met een epicentrum in het Groningenveld nog steeds merkbaar is en in zeer uitzonderlijke gevallen nog betekenis kan hebben voor de schade. Dit komt tot uitdrukking in het hanteren van een 20 % marge op de trillingssterkte, hetgeen leidt tot een piekwaarde van **1,6 mm/s** met een overschrijdingskans van 1 %. Deze komt dus in de plaats van de normaliter gehanteerde 2 mm/s met een overschrijdingskans van 1 %.

Opmerking: in de huidige praktijk (waarbij de beving Huizinge 2012 in veel gevallen bepalend is) betekent dit een uitbreiding van het effectgebied met ongeveer 5 km.

- 2) Het gebouw is opgetrokken in (voornamelijk) metselwerk en heeft een oorspronkelijk bouwjaar van **voor 1970**. In de meeste gevallen betekent dit ook dat het gebouw ondiep is gefundeerd (geen paalfundering) en dat het gebouw geen gewapend betonnen funderingsbalken heeft.

Indien aan deze twee voorwaarden is voldaan, moeten voor de uitzonderingssituatie met betrekking tot het bewijsvermoeden *één of meerdere* van onderstaande specifieke omstandigheden aan de orde zijn, die het gebouw bijzonder gevoelig maken.

### Specifieke omstandigheden

- a) Gebouw moet zijn van het bouwtype 'klassieke boerderij'.

Opmerking: bedoeld is een boerderij bestaande uit een (deels) onderkelderde voorhuis/woning met daarachter en daaraan gekoppeld een grote schuur met houten kapconstructie.

- b) Gebouw bestaat uit een schakeling van verschillende draagconstructiewijzen (bijvoorbeeld uit verschillende bouwperiodes), eventueel in combinatie met verschillende funderingsniveaus
- c) Gebouw heeft een verhouding tussen hoogte en kleinste breedte groter dan 3.

- d) Het ter plaatse aanwezige terrein heeft gemiddeld een helling van meer dan ongeveer 1 m op 6 m (circa 10 graden)
- e) Op een afstand van minder dan 6 m tot het gebouw is in het omliggende terrein een helling aanwezig met een hellingshoek van meer dan 20 graden met een hoogteverschil van meer dan 2 m.

Opmerking: in geval van hellingen of taluds bij watergangen, sloten of kanalen dienen deze hellingen volledig en dus tot onder de waterlijn te worden meegenomen.

In de praktijk komt de toetsing van bovenstaande voorwaarden vooral neer op de toetsing van het bouwjaar (zie hiervoor BAG-register), van het trillingsniveau (met beschikbare rekentool), en het gebouwtype (BAG register, satellietfoto's) en/of omstandigheden van het maaiveld (ligging op hellingen of nabij hellingen en taluds, aan de hand van de algemene hoogtekaart van Nederland - AHN). Hiermee is de toetsing of sprake is van een uitzonderingssituatie met betrekking tot het bewijsvermoeden vooraf en 'op afstand' uit te voeren.

Voor gebouwen die aan deze twee randvoorwaarden en aan één of meer specifieke omstandigheden voldoen, geldt dus *potentieel* de uitzonderingssituatie bij het bewijsvermoeden. Voor een definitieve vaststelling van die uitzonderingssituatie is een onderzoek *ter plaatse* in die gevallen vervolgens toch noodzakelijk of uitermate wenselijk.